

5

Vragenuur: Vragen Öztürk

Vragen van het lid Öztürk aan de minister voor Medische Zorg en Sport, bij afwezigheid van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over **het bericht "Tabakszaken krijgen illegale verkoopbonussen"**.

De voorzitter:

Ik heet de minister voor Medische Zorg van harte welkom. Hij vervangt de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Ik geef het woord aan de heer Öztürk namens DENK.

De heer Öztürk (DENK):

Voorzitter, dank u wel. De tabaksindustrie is een gluisperige industrie, een smerige industrie. Zoals iedereen weet is roken dodelijk. Het is doodsoorzaak nummer één bij jonge Nederlanders. Desondanks probeert de tabaksindustrie van alles te doen om mensen aan het roken te krijgen en te houden. Sigarettentesten worden vervalst. Sigarettenpakjes worden prachtig ontworpen. Sigaretten krijgen smaakjes. Sigaretten krijgen in heel veel reclames sluikreclame. De een zijn dood is de ander zijn brood — letterlijk.

Alsof dat niet genoeg is, lezen we gisteren in het nieuws dat de tabaksindustrie tabakszaken illegale bonussen zou geven. Het gaat om steekpenningen die tot de dood van mensen kunnen leiden. Een rondgang langs tabakszaken wijst uit dat tabaksfabrikanten verkopers een bonus zouden geven als ze genoeg sigaretten verkopen. Een woordvoerder van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit laat weten dat, als dit klopt, dit tegen de wet zou zijn. Er zou sprake zijn van illegale sponsoring. Elke financiële bonus die de verkoop direct of indirect stimuleert, is op basis van de wet verboden. De branchevereniging van de sigaretten laat weten berichten niet te kunnen bevestigen of tegenspreken. De tabaksindustrie ontkent natuurlijk in alle toonaarden dat er iets illegaals aan de hand is.

Ik heb hierover de volgende vragen aan de minister. Deelt de minister de zorgen over de berichtgeving? Kan de minister op dit moment al aangeven of er sprake is van illegale praktijken? Is de minister bereid om een uitgebreid onderzoek te laten doen om uit te zoeken of er sprake is van illegale sponsoring? Hoe voorkomt de minister dat er contracten worden afgesloten die leiden tot illegale sponsoring? Deelt de minister dat dit volstrekt onwenselijk is, zelfs als dit niet illegaal zou zijn? Is hij bereid om de wet tegen het licht te houden om te kijken of een wetswijziging nodig is om beter op te kunnen treden?

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Bruins:

Voorzitter, dank u wel. Jazeker, ik deel de zorgen van de spreker over het ontwijken van het reclame- en sponsoringsbeleid. Nog een beetje concreter: illegale bonussen — zo

staat het in de titel van het artikel waaraan de heer Öztürk refereert — mogen nu eenmaal niet. Nederland heeft een streng reclame- en sponsorverbod. Tabaksspecialzaken mogen wel reclame maken, maar dan binnen de winkel en via de gevel. Een extra financiële bonus die gerelateerd is aan de verkoopcijfers van tabak en aanverwante producten, is gezien het sponsoringsverbod niet toegestaan. Het artikel waaraan de spreker refereert, suggereert dat specialzaken door een bonus en een instructie worden aangemoedigd een bepaald merk te promoten. Dat is verboden. U weet dat dit beleid onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris valt. Hij heeft de NVWA gevraagd om de signalen te onderzoeken en hem over de uitkomsten te informeren.

Ik kom toe aan de vragen van de heer Öztürk. Deel ik de zorgen? Ja. Is er sprake van illegale praktijken? Om daar duidelijkheid over te geven: als het een verkoopbonus betreft, is dat in strijd met het sponsorbeleid. Het onderzoek waar de spreker naar vraagt, is al door de staatssecretaris besteld. Hoe voorkom je in de toekomst dit soort ontwijken of ontlopen van het sponsorverbod? Ik denk dat we op basis van het onderzoek dat de NVWA uitvoert en waarover eind dit jaar iets meer te vertellen is, beter kunnen zien hoe we dit soort zaken kunnen voorkomen. Dat het onwenselijk is, is helemaal helder. Als een wetswijziging noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat de regelgeving onduidelijk is, ben ik van mening dat die wetswijziging noodzakelijk is.

De heer Öztürk (DENK):

De minister komt met antwoorden die wij en volgens mij ook heel veel mensen in het land van hem hadden verwacht. Rest mij de vraag te stellen wanneer u de uitkomst van het onderzoek verwacht. Gaat u ook een analyse maken of de wettelijke middelen voldoende zijn om dit soort praktijken aan te pakken? Is de minister bereid om vanwege die illegale praktijken aangifte te doen tegen de tabaksfabrikanten, zoals de gemeente Amsterdam weleens heeft gedaan? En is de minister bereid om dit probleem ook Europees te agenderen om dit soort praktijken ook in andere landen te stoppen?

Minister Bruins:

De vraag naar "wanneer" heb ik volgens mij zojuist beantwoord: aan het eind van dit jaar verwacht de NVWA ons iets te kunnen vertellen. Dan zullen we dat spoor slags doorsturen naar de Kamer. Ik zou menen dat het onderzoek van de NVWA ons ook een handvat moet geven voor oplossingen, dus ook om te kijken of het wettelijk instrumentarium afdoende is en, zo niet, wat we daaraan moeten doen.

Ik vind dit niet het stadium om aangifte te doen. Ik vind dat we nu eerst de uitkomsten tegemoet moeten zien van het onderzoek dat de NVWA al is opgedragen.

Europees agenderen doet de collega een- en andermaal. Dat wordt dus al gedaan. Er is veel aandacht voor allerlei vormen van sponsoringsbeleid. Eigenlijk is de Nederlandse regelgeving voor een belangrijk deel een vertaling van de Europese regelgeving.

De heer **Öztürk** (DENK):

Rest mij één vraag. Ik had gevraagd wat er gebeurt indien er sprake is van illegale praktijken. De gemeente Amsterdam heeft een aangifte gesteund en daarmee laten zien voor de burgers van Amsterdam te willen opkomen en roken zo min mogelijk te willen laten gebeuren. Als uit onderzoek komt dat er toch illegale praktijken zijn, bent u dan bereid om een aangifte tegen de tabaksfabrikanten te steunen?

Minister **Bruins**:

Dat gaat me nu net even een stapje te ver. De vraag is of in de voorliggende situatie sprake is van verboden sponsoring of dat het gaat om toegestane vergoedingen voor reclame. Dat moet je eerst uitzoeken en dat moet je precies weten voordat je kunt concluderen dat er sprake is van illegale praktijken. Dan komt zo'n voorbeeld als van Amsterdam tegen die tijd aan bod.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen ...
Nee, nog niet!

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Ik heb nog even een vraag. Als helder is dat de tabaksfabrikanten illegale verkoopbonussen uitdelen, is er dan de mogelijkheid om boetes op te leggen en is de minister daar dan ook toe bereid?

Minister **Bruins**:

Zeker weten. Dat is dan een taak van de NVWA. Die legt die boetes op. Dat kan nu ook al. Als er sprake is van een illegale praktijk, dan kan een boete worden opgelegd. Ik had die vraag al wel verwacht, dus ik heb snel even gebeld: wat is de hoogste boete die je dan zou kunnen opleggen? Dat is zo'n €450.000. Dat is echt geld, zou ik willen zeggen. Dan moet het wel bij herhaling zijn geconstateerd, maar dan kun je een flinke boete uitdelen.

Mevrouw **Diertens** (D66):

Dit is naar boven gekomen door onderzoeksjournalisten van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. Dit komt nu als een soort toevalstreffer naar boven. In hoeverre is er een voortdurende controle op dit soort praktijken?

Minister **Bruins**:

De NVWA werkt voornamelijk op basis van signalen en meldingen. Soms kunnen signalen en meldingen ook uit eigen onderzoek voortkomen. Toevallig hadden we gisteren een ander onderwerp aan bod, waarbij de NVWA ook een belangrijke rol speelt. Toen werd mij gewaar dat de NVWA jaarlijks meer dan 20.000 meldingen, in alle soorten en maten, krijgt te verhapstukken. Daarvan zijn wij dus afhankelijk. Het gebeurt ook heel veel dat bijvoorbeeld burgers zich melden. In dit geval was het een onderzoeksjournalist, die dat artikel heeft geschreven. Maar het zijn steeds meer ook burgers die de kat de bel aanbinden.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Daarmee zijn we aan het eind gekomen van dit mondelinge vragenuur. Rond 15.00 uur gaan we stemmen, dus ik schors de vergadering tot dan.

De vergadering wordt van 14.51 uur tot 15.00 uur geschorst.